

Vestland fylkeskommune

► Utgreiing av reisetidsgaranti

Elevar med ungdomsrett skal maksimalt ha 1,5 timar reisetid.

Oppdragsnr.: 5206997 - 120 Dokumentnr.: 1 Versjon: KS Dato: 2021-11-22

Utgreiing av reisetidsgaranti

Elevar med ungdomsrett skal maksimalt ha 1,5 timar reisetid.

Oppdragsnr.: **5206997 - 120** Dokumentnr.: **1** Versjon: **KS**

Utgreiing av reisetidsgaranti

Elevar med ungdomsrett skal maksimalt ha 1,5 timar reisetid.

Oppdragsnr.: 5206997 - 120 Dokumentnr.: 1 Versjon: KS

Oppdragsgiver: Vestland fylkeskommune
Oppdragsgivers kontaktperson: Tor Ivar Sandvik
Rådgiver: Norconsult AS, Valkendorfs gate 6, NO-5012 Bergen
Oppdragsleder: Harald Høgh
Fagansvarlig: Terje Gregersen
Andre nøkkelpersoner: Espen Storstrand

KS	2021-11-22	Reisetidsgaranti	HAHØ, ESST, TEGR	TEGR	HAHO
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

► Samandrag

Norconsult har på oppdrag frå Vestland fylkeskommune vurdert reisetidskonsekvensane for vidare søkte elevar ved skuleinntaket i 2021/22 og moglege konsekvensar av ei eventuell permanent innføring av ordninga med reisetidsgaranti for elevane på Vg1.

For å kartleggje konsekvensane har Norconsult har utført ei søkjar- og reisetidsanalyse med bakgrunn av data for elevinntaket i skuleåret 2021/22

Hovudfunn i analysen

- Ein reisetidsgaranti vil i fyrste rekke gjere seg gjeldande for elevar som søkjar seg til **yrkesfagleg** opplæring.
- Ein reisetidsgaranti vil paradoksalt nok gjere seg gjeldande for elevar som allereie har akseptabel reisetid til mange skuletilbod.
- Ein reisetidsgaranti vil ha **ei sentraliserande effekt**, fordi elevane i sentrum ikkje treng å reisa til ledige skuleplassar ved utkantskulane.
- Ein reisetidsgaranti gjer at det må opprettast fleire skuleplassar som medfører overkapasitet i sentrum av Stor-Bergen.
- Flest elevar vert vidare søkt frå skular i sentrum av Stor-Bergen og skular i kommunesentera.
- Flest elevar vert vidare søkt til skular i ytre del av Stor-Bergen.
- Utkantskulane får meir ledig kapasitet som følgje av ein reisetidsgaranti.
- Dagens inntaksordning sikrar i stor grad alle elevar eit skuletilbod innan ein reisetid på 1,5 time.

Å innføre ein reisetidsgaranti vil krevje at fylkeskommunen etablerer overkapasitet ved mange av sine skular.

Berre for nærskuleområdet Stor-Bergen ville det vore trong for 42 fleire klassar enn i dag, om dei elevane som søkte seg dit til skuleåret 2021/22, skulle vore garantert ein plass. Ein utviding med 42 klassar ville ikkje garantert elevane plass på eit av tre prioriterte utdanningsprogram, berre plass ved ein skule. Eit slikt tiltak vil koste om lag kr. 63 mil. kr. å drifte før eventuelle ut- og ombyggingskostnader. Om garantien skulle omfatte det lovpålagte kravet om plass ved eit ynskja utdanningsprogram, måtte talet på plasser utvidast ytterlegare. Dette har det ikkje vore mogleg å kostnadsberekne.

Ein reisetidsgaranti vil dreie tilbudsstrukturen meir i retning av eit søkjarstyrt tilbod og bort frå fylkeskommunens samfunnsoppdrag om å utdanne kvalifisert arbeidskraft som samfunnet og næringslivet etterspør.

Ein reisetidsgaranti vert påverka av faktorar som ligg utafor fylkeskommunen si kontroll, samstundes er det mange krav som regulerer inntaket til vidaregåande opplæring. Ei innføring av ein reisetidsgaranti vil medføre at fylkeskommunen «mister» styring av dimensjoneringa av tilbudsstrukturen. Ei ikkje-uttømmende liste over krav og moment som må vurderast:

- Det karakterbaserte inntaket (lovkrav) vil overstyre ein eventuell reisetidsgaranti. Ein kan difor ikkje innføre ein søkbar ordning der det blir gjeve ein slik garanti.
- Det vil ikkje vere mogleg å framskrive elevane sitt søkjarmønster år til år – og difor vil det vere praktisk umogleg å tilpasse skuleanlegga til dei årlege endringane i søkjarmønsteret.
- Fylkeskommunen vil få stor rotasjon i personalet ved skulane frå år til år – og fylkeskommunen vil med dette kunne oppfattast som ein lite forseieleg og mindre attraktiv arbeidsgjevar.
- Fylkeskommunen vil måtte opprette plassar ved utdanningsprogram kor det er knapt med læreplassar – fordi garantien medverkar til eit inntakssystem som i større grad vert styrt etter søkjarmønster og elevynskjer. Samstundes vil det blir færre søkjarar til fag der det er behov for arbeidskraft.

► Innhald

1	Bakgrunn	6
2	Analyse av vidare søkte elevar i skuleåret 2021/22	7
2.1	Korleis er reiseavstand ivareteke innafor dagens praksis og retningsliner?	7
2.2	Elevar som vart vidare søkt ved 3. inntak	9
2.3	Etter 4. inntak var 17 elevar ikkje i eit skuletilbod – kan fråfallet skuldast lang reiseveg?	10
2.4	Elevar som fekk tilbod ved ein skule med meir enn 1,5 time frå heimen	11
2.5	Skular kor elevane vart vidare søkt frå	15
2.6	Skular kor elevane vart vidare søkt til	19
3	Innføring av ein reisetidsgaranti – moglege konsekvensar	20
3.1	Moment og føresetnader som påverkar innføring av ein reisetidsgaranti	20
3.2	Kostnader knytt til auka skulekapasitet	22
3.3	Moglege konsekvensar av ein reisetidsgaranti	23

1 Bakgrunn

Fylkestinget i Vestland fylkeskommune har vedteke at administrasjonen skal vurdere ei eventuell innføring av ein reisetidsgaranti for søkjarar til vidaregåande skule, Vg1 med ungdomsrett, tufta på faktisk reisetid, og ikkje inntaksområde.

Politisk ønskjer ein å motverke negative konsekvensar av geografiske avstandar med lange daglege personreiser for einskildelevar i fylket. Det er og von om at ein reise­garanti vil bidra til redusert fråfall i vidaregåande opplæring.

Norconsult er blitt beden om å bistå fylkeskommunen med å vurdere moglegheita for å innføre ein slik reisetidsgaranti, samt vurdere moglege konsekvensar av innføringa med ein slik ordning.

Reisetidsgaranti for elevar på Vg1 med ungdomsrett

Ein reisetidsgaranti inneber at elevar på Vg1 med ungdomsrett ikkje skal videresøkast til tilbod som overstig reisetid på 1,5 timar med kollektivtrafikk mellom skule og heim.

Ved frivillig ynskje om utdanningstilbod som inneber lengre reisetid, fell grunnlaget for ei eventuell reisetidsgaranti ut.

Reisetidsgaranti er her å forstå som at

- elevane skal få tilbod om skuleplass ved ein skule med maks reisetid på 1,5 time frå heimen
 - o garantien gjeld når elevane søker seg til dei utdanningstilboda som nærskulane tilbyr. Det vil seie at garantien ikkje gjeld når ein søker seg til tilbod som har meir enn 1,5 time reiseveg.
 - o garantien skal gje elevane føreseielege rammer og tryggleik for at fylket skal gje dei utdanningstilbod innafor 1,5 time reisetid med kollektivtrafikk frå heimen.
 - o elevar som søker seg frivillig til skuletilbod lengre unna, er ikkje omfatta av reisetidsgarantien
 - o elevane kan i inntaksprosessen takke ja til eit skuletilbod som medfører meir enn 1,5 time reisetid – dette vert då rekna som eit frivillig val.

2 Analyse av vidaresøkte elevar i skuleåret 2021/22

2.1 Korleis er reiseavstand ivareteke innafor dagens praksis og retningslinjer?

Majoriteten av søkarane søkjer seg til næraste skule eller til ein skule i eigen region. I tidlegare Hordaland var det et skilje mellom Stor-Bergen og resten av fylket. Utdanningsvalet til søkarane i Bergen og omlandskommunane er i stor grad styrt av kva utdanningsprogram dei ønskjer å gå på. Dei søkjer gjerne eitt eller fleire prioriterte utdanningsprogram både på næraste skule og skular elles i stor-Bergen. Elles i fylket er situasjonen litt annleis. Søkarane tenderer då først mot å prioritere utdanningsprogram på næraste skule eller ein annan skule i regionen. Som alternativt val, om dei ikkje kjem inn på førstevalet, prioriterer søkarane eit anna utdanningsprogram på ein skule i same region. Mobiliteten er altså monaleg større i Stor-Bergen enn i resten av fylket - og i denne delen av fylket er det kortare avstandar mellom skulane.

Tala viser at fylkeskommunen tek omsyn til nærskuleprinsippet når dei fordeler elevane til andre og alternative tilbod – i tredje. og fjerdeinntaket.

Vestland fylkeskommune praktiserer nærskulemodell for alle elevar med ungdomsrett, og heile fylket kan difor sjåast på som eitt inntaksområde. Fylket har nedfelt dette i Nærskulematrise for Vestland fylkeskommune som har status som lokale vedtekter. Praksisen vert tolka til å vere i tråd med §6-1a i Forskrift til Opplæringslova.

Lokal forskrift/vedtekt om inntak til vidaregåande opplæring har per i dag ikkje forskriftsfesta ein reistidgaranti. Gjennom dei lokale vedtektene vert elevane gjevne ekstra poeng til skular i eige nærskuleområde, noko som er med å sikre at elevar ikkje får urimeleg lang reisetid til skuletilbodet. Nokre utdanningsprogram er regionale tilbod som ikkje inngår i nærskuleprinsippet. Det visast til Nærskulematrise for Vestland fylkeskommune for dette og andre unntak frå nærskuleprinsippet. Dei åtte nærskuleområda er satt saman med tanke på demografiske og geografiske føresetnader.

Nærskulematrise for Vestland fylkeskommune legg desse føringane for tildeling av skuleplass i nærskuleområda:

1. Det vert konkurrert på poeng ved tildeling av plass på utdanningsprogram.
2. Det vert gjeve 100 tilleggspoeng ved søking til utdanningsprogram ved skular i eige nærskuleområde.
3. Elevar som ikkje får tilbod om plass ved eitt av dei tre søkte utdanningsprogramma ved ein ynskja skule får:
 - a. Tilbod om anna program ved ein av dei ynskja skulane.
 - b. Tilbod om eitt av dei søkte utdanningsprogramma ved ein anna skule.
4. Søkjarar utan tilleggspoeng konkurrerer om ledige plassar etter at elevar med nærskulepoeng er fordelt.

Eit sentralt motiv for utarbeidinga og innføringa av nærskulematrisen med inndeling av åtte nærskuleområder, var å etablere funksjonelle geografiske inntaksområde kor reisetid og reiseavstand var ein del av premissane for sjølve inndelinga. Dagens åtte nærskuleområder er sett saman med tanke på å gje elevane tilgjengelege utdanningsprogram i eit geografisk avgrensa område kor avstand og reisetid er ein del av vurderingane. Det er verdt å merke seg at geografi og avstand er ein del av kriteria for inndelinga av desse funksjonelle inntaksområda. Fleire av inntaksområda er store i utstrekning og det vil vere innbyrdes avstandar mellom heimane og skulane som overstig 1,5 time reiseveg.

Utgreiing av reisetidsgaranti

Elevar med ungdomsrett skal maksimalt ha 1,5 timar reisetid.

Oppdragsnr.: 5206997 - 120 Dokumentnr.: 1 Versjon: KS

Nærskuleområde: 1 Sunnhordland

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde	
Austevoll		
Bømlo		
Etne		
Filtjar		
Kvinnherad		
Stord		
Svelo		
Tysnes		
Søkarar frå Kvinnherad kommune får nærskulepoeng også til Odda vgs.		
Søkarar frå Kvinnherad kommune, postnummer 5635 Hatlestrand, 5636 Varaldsøy og 5637 Ølve får nærskulepoeng også til Fusa vgs og Kvam vgs.		
Søkarar frå Tysnes kommune får nærskulepoeng også til Os vgs, Os gymnas og Fusa vgs.		
Søkarar frå Etne kommune, postnummer 5596 Markhus og 5598 Fjæra får nærskulepoeng også til Odda vgs.		

Nærskuleområde: 2 Hardanger og Voss

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde
Eidfjord	
Kvam	
Samnanger	
Ulvik	
Lillevang	
Vaksdal	
Voss	
Søkarar frå Samnanger kommune får nærskulepoeng også til Osterøy vgs, Fusa vgs og dei vidaregåande skulane i Bergen.	
Søkarar frå Vaksdal kommune får nærskulepoeng også til Osterøy vgs og dei vidaregåande skulane i Bergen.	
Søkarar frå Kvam kommune får nærskulepoeng også til Fusa vgs.	

Nærskuleområde: 3 Stor-Bergen

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde	
Askøy	Amalie Skram, Arna, Bergen Katedralskule, Lakesvåg og Bergen maritime, Fyllingsdalen, Nordahl Grieg, Langhaugen, Bjørnafjorden, Olsvikåsen, Sandsli, Slåtthaug, Stend, Tertnes, Årstad, Åsane, Askøy, Sotra, Osterøy, Austevoll, Os, Os gymnas, Øygarden, Fusa	
Austevoll		
Bergen		
Bjørnafjorden		
Osterøy		
Øygarden		
Søkarar frå Bergen kommune får nærskulepoeng også til Knaarvik vgs.		

Nærskuleområde: 4 Nordhordland

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde
Alver	Austrheim, Knaarvik
Austrheim	
Fedje	
Masfjorden	
Modalen	
Søkarar frå Alver kommune får nærskulepoeng også til dei vidaregåande skulane i Bergen kommune.	

Nærskuleområde: 5 Indre Sogn

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde	
Vik	Sogndal, Årdal	
Sogndal		
Aurland		
Lærdal		
Årdal		
Luster		
Søkarar frå Aurland kommune får nærskulepoeng også til Voss gymnas og Voss vgs.		
Søkarar frå Sogndal kommune, postnummer 6898 og 6899 Balestrand, får nærskulepoeng også til Heyanger vgs.		
Søkarar frå Vik kommune får nærskulepoeng også til Voss gymnas og Voss vgs.		

Nærskuleområde: 6 HAFS

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde
Solund	Dale
Gulen	
Hyllestad	
Askvoll	
Fjaler	
Søkarar frå Askvoll, postnummer 6983 Kvammen, får nærskulepoeng også til Hafstad vgs og Mo og Øyrane vgs.	
Søkarar frå Askvoll kommune, postnummer 6986 Værlendet og 6987 Blandet får nærskulepoeng også til Mo og Øyrane vgs, Hafstad vgs og Flora vgs.	
Søkarar frå Gulen kommune får nærskulepoeng også til Austrheim og Knaarvik vidaregåande skular.	
Søkarar frå Solund kommune får nærskulepoeng også til Austrheim vgs. og Flora vgs.	

Nærskuleområde: 7 Sunnfjord og Sogn

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde
Sunnfjord	Hafstad, Mo og Øyrane, Flora, Heyanger
Kinn sør	
Heyanger	
Søkarar frå Heyanger kommune, postnummer 5962 og 5965 Bjordal, får nærskulepoeng også til Knaarvik vgs.	
Søkarar frå Heyanger kommune, postnummer 6946 og 6947 Lavik får nærskulepoeng også til Dale vgs.	
Søkarar frå Kinn sør får nærskulepoeng også til Måløy vgs.	
Søkarar frå Sunnfjord kommune, postnummer 6841 og 6843 Sket i Jølster, får nærskulepoeng også til Firda vgs.	
Søkarar frå Sunnfjord kommune, postnummer 6971 og 6973 Sande i Sunnfjord og postnummer 6976 og 6977 Bygstad, får nærskulepoeng også til Dale vgs.	

Nærskuleområde: 8 Nordfjord

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde
Stad	Eid, Stryn, Firda, Måløy
Stryn	
Gloppen	
Kinn nord	
Bremanger	
Søkarar frå Gloppen kommune, postnummer 6821, 6822 og 6823 Sandane og postnummer 6828 Hestenesøya får nærskulepoeng også til Mo og Øyrane vgs.	
Søkarar frå Gloppen kommune, postnummer 6826 og 6830 Byrkjelo og 6827 Brem, får nærskulepoeng også til Hafstad vgs og Mo og Øyrane vgs.	
Søkarar frå Gloppen kommune, postnummer 6829 og 6831 Hyen får nærskulepoeng også til Mo og Øyrane vgs, Hafstad vgs, Flora vgs.	
Søkarar frå Kinn nord får nærskulepoeng også til Flora vgs.	
Søkarar frå Bremanger kommune får nærskulepoeng også til Flora vgs.	
Søkarar frå Bremanger kommune, postnummer 6721 og 6723 får nærskulepoeng også til Mo og Øyrane vgs og Hafstad vgs.	

Illustrasjonane over syner dei geografiske nærskuleområda som gjev elevane 100 poeng. Elevane får 100 poeng for utdanningsprogram som ikkje er i eige nærskuleområde – og som ligg andre stader i fylket.

Mange elevar, særleg i utkantstroka av Vestland fylkeskommune som må bu på hybel (Solund, Askvoll, Vik, Aurland, Bremanger, mv.) fordi avstanden til næraste skule er langt over 1,5 time frå heim – skule.

I nærskuleområde nr 6 HAFS over, gjer demografi og geografi det slik at elevar i Solund, Gulen, Hyllestad, Askvoll og Fjaler får lang reiseveg til skulen i Dale. Dersom elevane i Solund skal ha reisegaranti på 1,5 time, må kommunen truleg byggja skule på Hardbakke om elevane skal ha ei skapleg reisetid. For mange elevar i gamle Sogn og Fjordane er det vanleg praksis å bu på hybel for å ha høve til å gå på vidaregåande skular.

2.2 Elevar som vart vidare søkt ved 3. inntak

Vestland fylkeskommune definerer ein elev som vidare søkt, dersom det vert gjeve tilbod om skuleplass ved ein skule eleven ikkje har på eigen prioriteringsliste. Dagens lovverk gjev ikkje søkjarar rett til plass ved ein bestemt skule i fylket, men ved eitt av dei tre prioriterte utdanningsprogramma. I så måte kan Vestland fylkeskommune sin praksis sjåast på som ei ordning som gjev søkjarane rett til plass ved ein av dei prioriterte skulane, og som er ei styrking av elevane sine rettar.

Ved 3. inntaket til skuleåret 21/22 definerte Vestland fylkeskommune **117 elevar** som vidare søkt. I vurderinga har Norconsult nytta elevane sine postnummer for å berekne reisetida til dei tilbydde skulane. Reisetida er rekna med reiseplanleggjarane til skyss.no, kringom.no og entur.no.

2.2.1 Kategorisering av dei vidare søkte elevane

I tabellen og figurane under vert dei **117** vidare søkte elevane kategorisert og fordelt inn i fem underkategoriar slik:

- **ikkje i skule** (eleven er ikkje i skule i dag)
- **anna UDP** (eleven er i eit anna utdanningsprogram enn tilbydd)
- **godtok tilbod** (eleven takka ja til det tilbode som vart gjeve)
- **annan skule** (eleven har plass i 1. prioriterte utdanningsprogram ved ein annan skule)
- **1. pri. skule** (eleven har plass i sitt 1. prioriterte utdanningsprogram ved 1. prioriterte skule)

Tabellen lesast slik:

Linje	Alternativ			
1	1. pri. UDP, OK reise, ikkje i skule	5		
2	1. pri. UDP, OK reise, anna UDP	8		
3	1. pri. UDP, OK reise, godtok tilbod	11	Sum	41
4	1. pri. UDP, OK reise, annan skule	6		
5	1. pri. UDP, OK reise, 1. pri. skule	11		
6	1. pri. UDP, ikkje OK reise, ikkje i skule	3		
7	1. pri. UDP, ikkje OK reise, anna UDP	8		
8	1. pri. UDP, ikkje OK reise, godtok tilbod	4	Sum	19
9	1. pri. UDP, ikkje OK reise, annan skule	1		
10	1. pri. UDP, ikkje OK reise, 1. pri. skule	3		
11	Ikkje 1. pri. UDP, OK reise, ikkje i skule	7		
12	Ikkje 1. pri. UDP, OK reise, anna UDP	14		
13	Ikkje 1. pri. UTP, OK reise, godtok tilbod	10	Sum	43
14	Ikkje 1. pri. UDP, OK reise, annan skule	3		
15	Ikkje 1. pri.UDP, OK reise, 1. pri. skule	9		
16	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, ikkje i skule	2		
17	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, anna UDP	9		
18	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, godtok tilbod	1	Sum	14
19	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, annan skule	1		
20	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, 1. pri. skule	1		
	Sum	117		

Linje 1: 5 elevar fekk tilbod om 1. prioriterte utdanningsprogram, tilboda er innan 1,5 time reisetid, elevane er i dag ikkje i skule.

Linje 7: 8 elevar fekk tilbod om 1. prioriterte utdanningsprogram, tilboda har reisetid over 1,5 time, elevane er i dag i eit anna utdanningsprogram enn tilbydd.

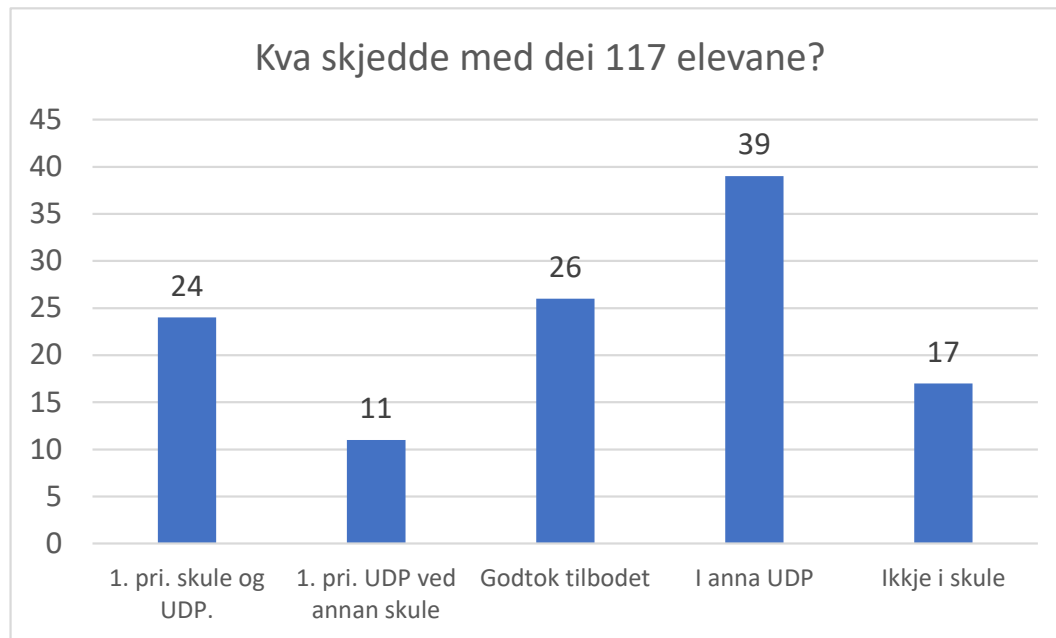
Linje 13: 10 elevar fekk ikkje tilbod om sitt 1. prioriterte utdanningsprogram, tilbodet er innan 1,5 time reisetid, elevane godtok tilbode som vart gitt.

Linje 19: 1 elev fekk ikkje tilbod om 1. prioriterte utdanningsprogram, tilbodet har reisetid over 1,5 time, eleven er i dag i 1. prioriterte utdanningsprogram men ikkje ved 1. prioriterte skule.

Linje 20: 1 elev fekk ikkje tilbod om sitt 1. prioriterte utdanningsprogram, tilbodet har reisetid over 1,5 time, eleven er i dag elev ved 1. prioriterte utdanningsprogram ved 1. prioriterte skule.

2.2.1.1 Stoda etter 4. inntak for dei 117 vidaresøkte elevane

Når inntaket vart avslutta - var dei 117 elevane i følgjande skuletilbod:

- 39 hadde plass i anna utdanningsprogram enn 1. prioritert.
- 26 hadde takka ja til tilbodet om anna utdanningsprogram i 3. inntaket.
- 24 hadde plass ved sitt 1. pri. av utdanningsprogram og skule.
- 11 hadde plass ved sitt 1. pri. av utdanningsprogram ved annan skule.
- 17 elevar var ikkje i eit skuletilbod.

2.3 Etter 4. inntak var 17 elevar ikkje i eit skuletilbod – kan fråfallet skuldast lang reiseveg?

Linje Alternativ

1	1. pri. UDP, OK reise, ikkje i skule	5	
6	1. pri. UDP, ikkje OK reise, ikkje i skule	3	
11	Ikkje 1. pri. UDP, OK reise, ikkje i skule	7	Sum 17
16	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, ikkje i skule	2	

- 12 av elevane som ikkje var i skule hadde fått eit tilbod innan akseptabel reisetid, men av ulike årsaker takka nei til tilbodet.
- 3 av elevane hadde fått tilbod om eige 1. prioriterte utdanningsprogram, men med meir enn 1,5 time reisetid mellom skule - heim.
- 2 elevar hadde fått tilbod om anna utdanningsprogram enn 1. prioriterte, men med meir enn 1,5 time reisetid mellom skule – heim.

Det er altså 5 (3+2) elevar som fekk eit tilbod om skuleplass lengre enn 1,5 time frå heimen og 12 (5+7) elevar fekk tilbod som var i tråd med ein eventuell reisetidsgaranti.

Tala viser at ein reisetidsgaranti aleine, i liten grad vil påverke fråfallet i vidaregåande skule.

2.4 Elevar som fekk tilbod ved ein skule med meir enn 1,5 time frå heimen

Linje	Alternativ			
6	1. pri. UDP, ikkje OK reise, ikkje i skule	3		
7	1. pri. UDP, ikkje OK reise, anna UDP	8		
8	1. pri. UDP, ikkje OK reise, godtok tilbod	4	Sum	19
9	1. pri. UDP, ikkje OK reise, annan skule	1		
10	1. pri. UDP, ikkje OK reise, 1. pri. skule	3		
16	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, ikkje i skule	2		
17	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, anna UDP	9		
18	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, godtok tilbod	1	Sum	14
19	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, annan skule	1		
20	Ikkje 1. pri. UDP, ikkje OK reise, 1. pri. skule	1		
Sum		33		

Av eit samla elevtal på 9.100 elevar på Vg1 – er det 33 elevar – eller om lag 0,4 % av den samla elevmassen som vert omfatta av ein eventuell reisetidsgaranti – under føresetnad av at fylket praktiserer gjeldande inntaksordning.

Av dei 33 elevane går 20 elevar i eit anna tilbod enn det dei fekk tilbod om ved 3. inntaket.

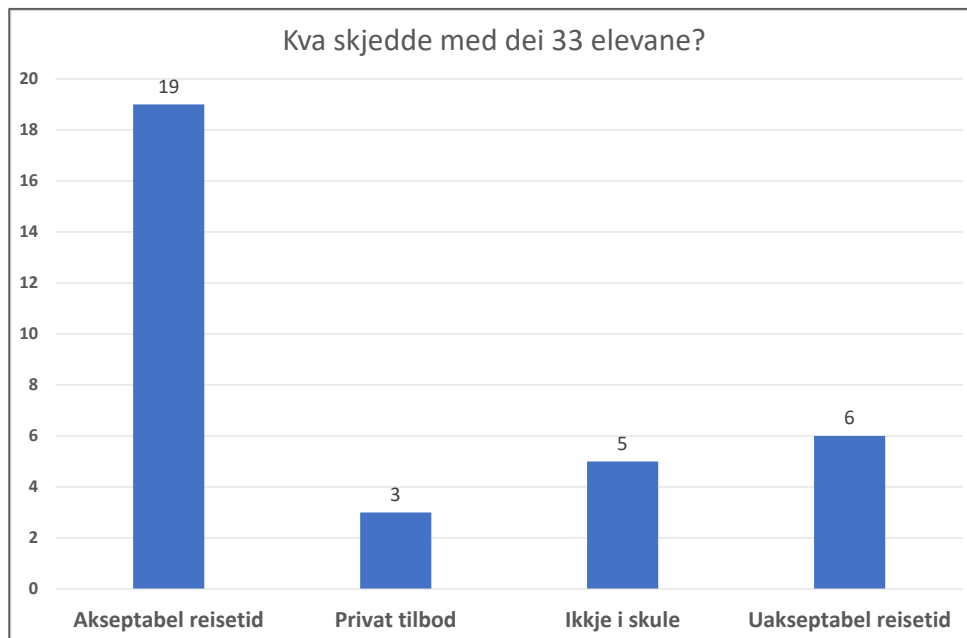
Av dei 33 elevane som fekk tilbod om skuleplass ved ein skule som låg meir enn 1,5 time borte frå heimen, er status:

- 19 elevar er i eit skuletilbod nærare enn 90 min. frå heimplassen.
- 6 elevar er i et tilbod med over 90 min reisetid. Av desse 6 er 4 elev ved det tilbodet som vart gitt, 1 er elev ved eige 1. val av utdanningsprogram og 1 er elev ved anna tilbod.
- 5 elevar er ikkje i skule i dag.
- 3 elevar går i privat tilbod

Dette er elevar som fekk tilbod med uakseptabel reiseveg i 3. inntaksrunde vart avslutta i byrjinga av september.

Utifrå analysen er det grunn til å anta at reisetid aleine ikkje er avgjerande når elevar tek val om skuleplass. Norconsult vurderer at dagens inntakspraksis tek omsyn til reisetid når elevplassar tildelast.

2.4.1 Kva skjedde med dei 33 elevane i 4. inntaket?

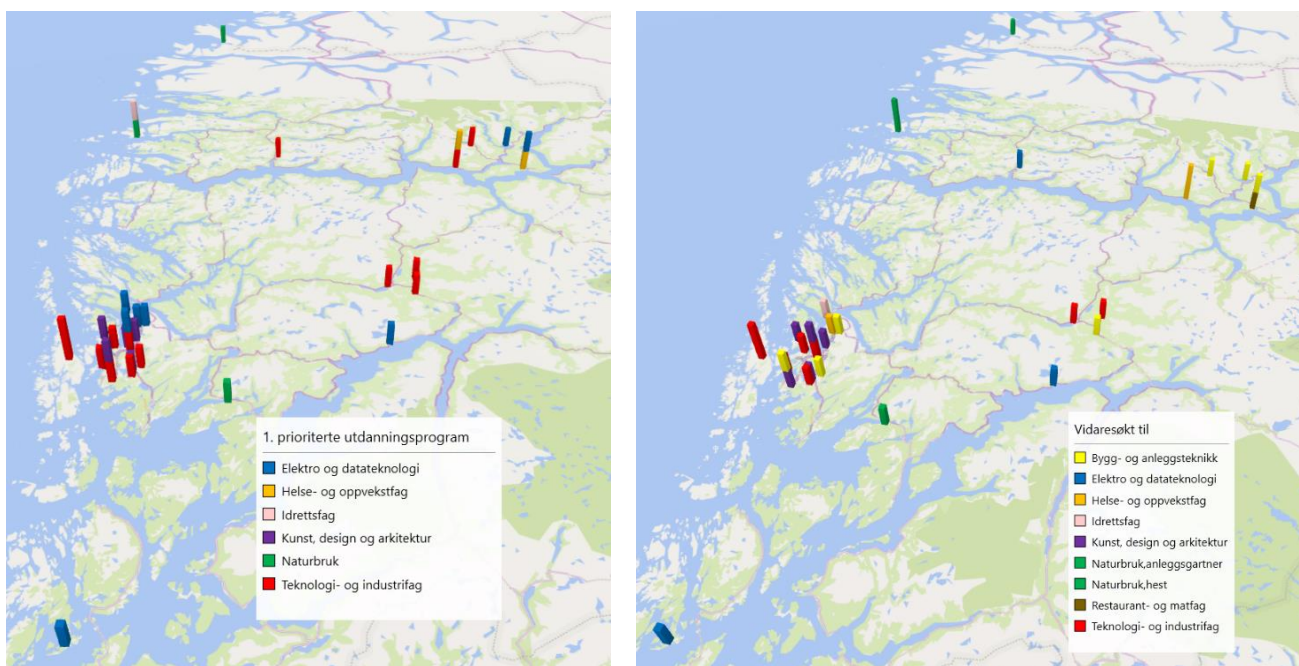
Av ei 33 elevane som fekk tilbod om skuleplass ved ein skule med meir en 1,5 timar reisetid frå heimen er:

- 19 er no i eit tilbod med akseptabel reisetid.
- 6 takka ja til tilbodet.
- 5 ikkje i skule i dag.
- 3 er i privat tilbod.

Når siste inntaket er gjennomført i tidleg september, ser ein at det er ein sær sars liten andel elevar som får tilbod om utdanningsprogram med reisetid lengre enn 1,5 timar.

2.4.2 Kartillustrasjon for dei 33 elevane

Illustrasjonane under viser kva utdanningstilbod dei 33 elevane hadde som 1. prioritet (kart til venstre) og kva tilbod dei same elevane fekk etter siste inntak.

Dei 33 elevane hadde i all hovudsak søkt seg til yrkesfaglege utdanningsprogram.

Ein samanlikning av karta viser at :

- 14 elevar søkte TIF – 8 vart vidaresøkt til TIF, 1 til ELD, 1 til HO og 4 til BA.
- 8 elevar søkte ELD – 2 vart vidaresøkt til ELD, 3 til BA, 1 til idrettsfag, 1 til KDA og 1 til HO.
- 5 elevar søkte KDA – 5 vart vidaresøkt til KDA.
- 3 elevar søkte NA – 3 vart vidaresøkt til NA.
- 2 elevar søkte HO – 1 vart vidaresøkt til HO og 1 til NA.
- 1 elev søkt idrettsfag – 1 vart vidaresøkt til NA.

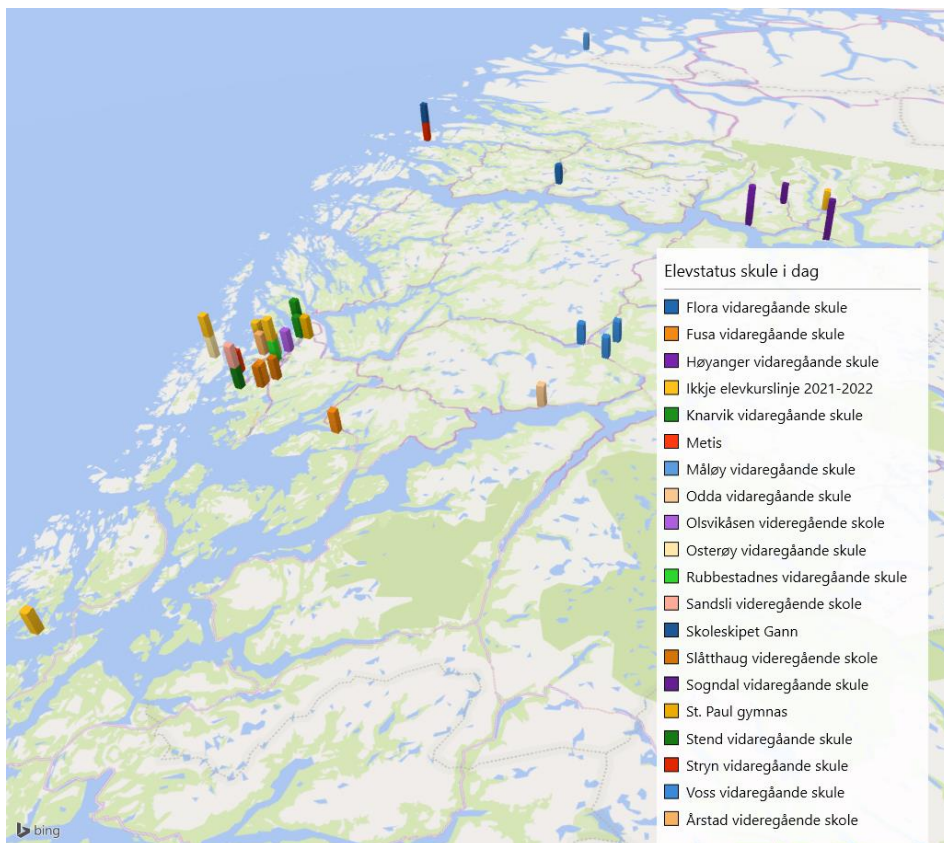
Dei to føregåande karta har vist kva elevane ynskja seg av utdanningsprogram og til kva utdanningsprogram dei vart vidaresøkt.

Utgreiing av reisetidsgaranti

Elevar med ungdomsrett skal maksimalt ha 1,5 timar reisetid.

Oppdragsnr.: 5206997 - 120 Dokumentnr.: 1 Versjon: KS

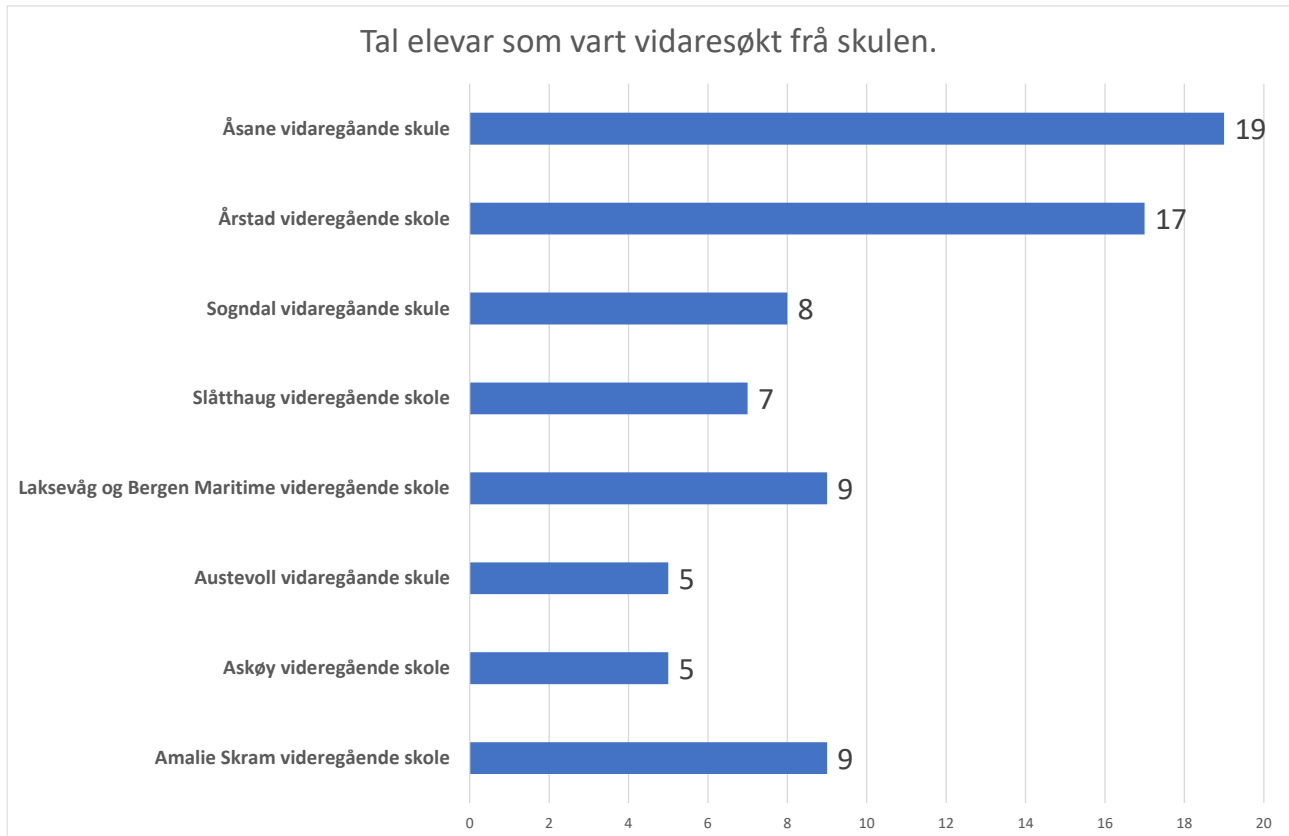
Kartet under viser ved kva for skule elevane er ved i dag. Merk at kartet ikkje viser kva for utdanningsprogram eleven går på, berre kva for skule.

Etter at inntaket vart avslutta har 28 elevar tilbod om skuleplass ved ein skule i eget nærskuleområde. Av dei 5 elevane som ikkje er i skule har 3 postadresse i Stor-Bergen, med flest utdanningstilbod, 1 elev har postadresse nær Sogndal og Høyanger kor det er relativt mange utdanningsprogram å søkja seg til. Den siste eleven har postadresse i Sunnhordland med Bømlo/Rubbestadnes, Fitjar og Stord innan akseptabel reisetid. Desse tre skulane har samla eit godt tilbod med utdanningsprogram å søkja seg til.

2.5 Skular kor elevane vart vidareført frå

I illustrasjonen under syner dei skulane i fylket som er hadde 5 eller fleire elevar vidareført til andre tilbod.

Dei blå søylene viser tal på elevar som vart vidareført frå den einkilde skulen.

Åsane, Årstad, Laksevåg, Amalie Skram og Sogndal er dei skulane som vidarefører flest elevar og er attraktive skular for elevane i Stor-Bergen.

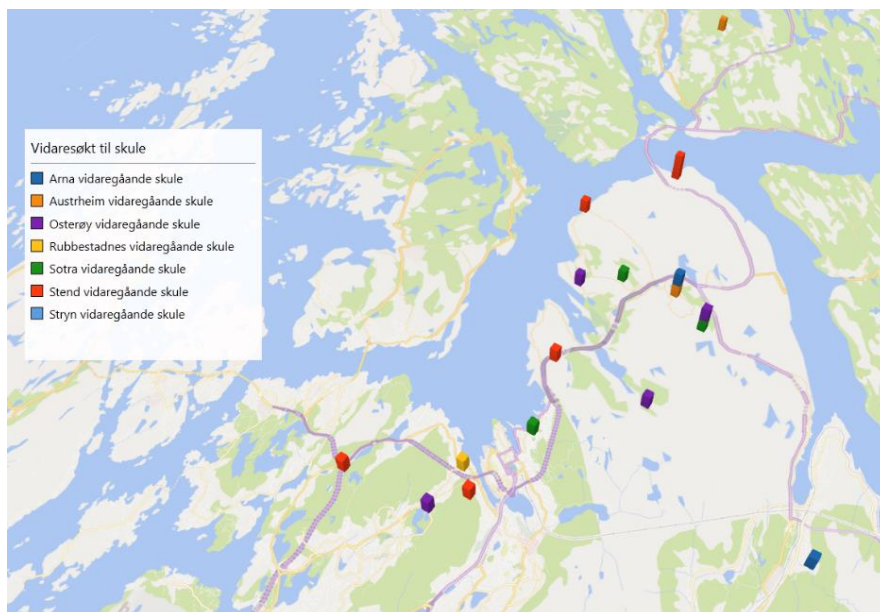
Utgreiing av reisetidsgaranti

Elevar med ungdomsrett skal maksimalt ha 1,5 timar reisetid.

Oppdragsnr.: 5206997 - 120 Dokumentnr.: 1 Versjon: KS

Åsane:

Fyrsteynskje pr.omr.	Poststad	Vidaresøkt til	Skuletilbod i dag
3 Bygg- og anlegg	Flaktveit Arnatveit Bergen	Sotra BA Arna BA Sotra BA	Knarvik BA Arna BA Åsane BA
6 Elektro	Nyborg Nyborg Bergen Ulset Hordvik Eidsvåg	Arna MK Austrheim BA Stend SSR Sotra HO Stend SSR Osterøy HO	Ikkje i skule Privat ST Åsane KEM Knarvik ST Stend SSR Fyllingsdalen HO
2 Helse og oppvekst	Seim Nordfjordeid	Austrheim HO Stryn ST	Ikkje i skule Eid FBIE
3 sal, service, reiseliv	Hordvik Bergen Loddefjord	Stend SSR Stend SSR Stend SSR	Stend SSR Stend SSR Stend SSR
5 Teknologi og industrif.	Tertnes Fyllingsdalen Mjølkeråen Flaktveit Laksevåg	Osterøy TIF Osterøy TIF Stend SSR Osterøy TIF Rubbestadnes TIF	Osterøy TIF Osterøy TIF Stend SSR Ikkje i skule Rubbestadnes TIF

I kartet til venstre er elevanes poststad markert med søyler, og fargen indikerer kva for skule dei vart vidaresøkt til. I tillegg til søkjarane som er markert i kartet, er det ein med postadresse Nordfjordeid.

Av tabellen over kan det lesast at 2 av dei 19 vidaresøkte elevane i dag er elev ved skulen.

Av dei 19 elevane

- 9 takka ja til det tilbodet dei fekk i 3. inntaket
- 3 er ikkje i skule
- 7 vert ordna anna tilbod etter 3. inntaket.

Utgreiing av reisetidsgaranti

Elevar med ungdomsrett skal maksimalt ha 1,5 timar reisetid.

Oppdragsnr.: 5206997 - 120 Dokumentnr.: 1 Versjon: KS

Årstad:

Fyrsteynskje pr.omr.	Poststad	Vidaresøkt til	Skuletilbod i dag
3 Elektro og datatekn.	Laksevåg Mosterhamn Ulset	Fusa KDA Kvinherad ELD Arna MK	Ikkje i skule Ikkje i skule Arna MK
2 Frisør, blomst, int, eksp.	Loddefjord Nesttun	Slåtthaug HO Slåtthaug HO	Årstad FBIE Slåtthaug HO
4 Helse- og oppvekstfag	Bergen Espeland Laksevåg Øystese	Stend SSR Os HO Osterøy HO Kvam HO	Årstad HO Årstad PB Fyllingsdalen HO Årstad ST
5 Kunst, design og ark.	Bergen Kleppestø Kokstad Laksevåg Nesttun	Fusa KDA Fusa KDA Fusa KDA Fusa KDA Fusa KDA	Olsvik KDA Ikkje i skule Sandsli ST Årstad FBIE Fusa KDA
1 Medium og kommunikasjon	Bergen	Arna MK	Arna MK
2 Teknologi og industrifag	Blomsterdalen Loddefjord	Austrheim BA Osterøy TIF	Stend NA Årstad TIF

I kartet til venstre er elevane sin poststad markert med søyler, og fargen indikerer kva for skule dei vart vidaresøkt til. I tillegg til søkjarane som er markert i kartet, er det to med postadresse Øystese og Mosterhamn. Desse vart vidaresøkt til skulane i Kvam og Kvinnherad.

Av tabellen over kan det lesast at 6 av dei 17 vidaresøkte elevane i dag er elev ved skulen.

Av dei 17 elevane

- 4 takka ja til det tilbodet dei fekk i 3. inntaket
- 3 er ikkje i skule
- 10 vert ordna anna tilbod etter 3. inntaket.

Utgreiing av reisetidsgaranti

Elevar med ungdomsrett skal maksimalt ha 1,5 timar reisetid.

Oppdragsnr.: 5206997 - 120 Dokumentnr.: 1 Versjon: KS

Laksevåg og Bergen maritime:

Fyrsteynskje pr.omr.	Poststad	Vidaresøkt til	Skuletilbod i dag
2 Bygg- og anlegg	Bergen Laksevåg	Sotra BA Sotra BA	Slåtthaug BA Årstad
3 Elektro	Indre Arna Laksevåg Ålvik	Arna ST Arna MK Odda ELD	Privat Askøy ELD Odda ELD
1 Elektro 3-årig	Indre Arna	Arna MK	Arna, ST
4 Teknologi- og industrifag	Fyllingsdalen Fyllingsdalen Mathopen Rong	Osterøy TIF Osterøy TIF Osterøy TIF Sotra BA	Ikkje i skule Osterøy TIF Privat Ikkje i skule

I kartet under er elevane sin poststad markert med søyler, og fargen indikerer til kva for skule dei vart vidareført til.

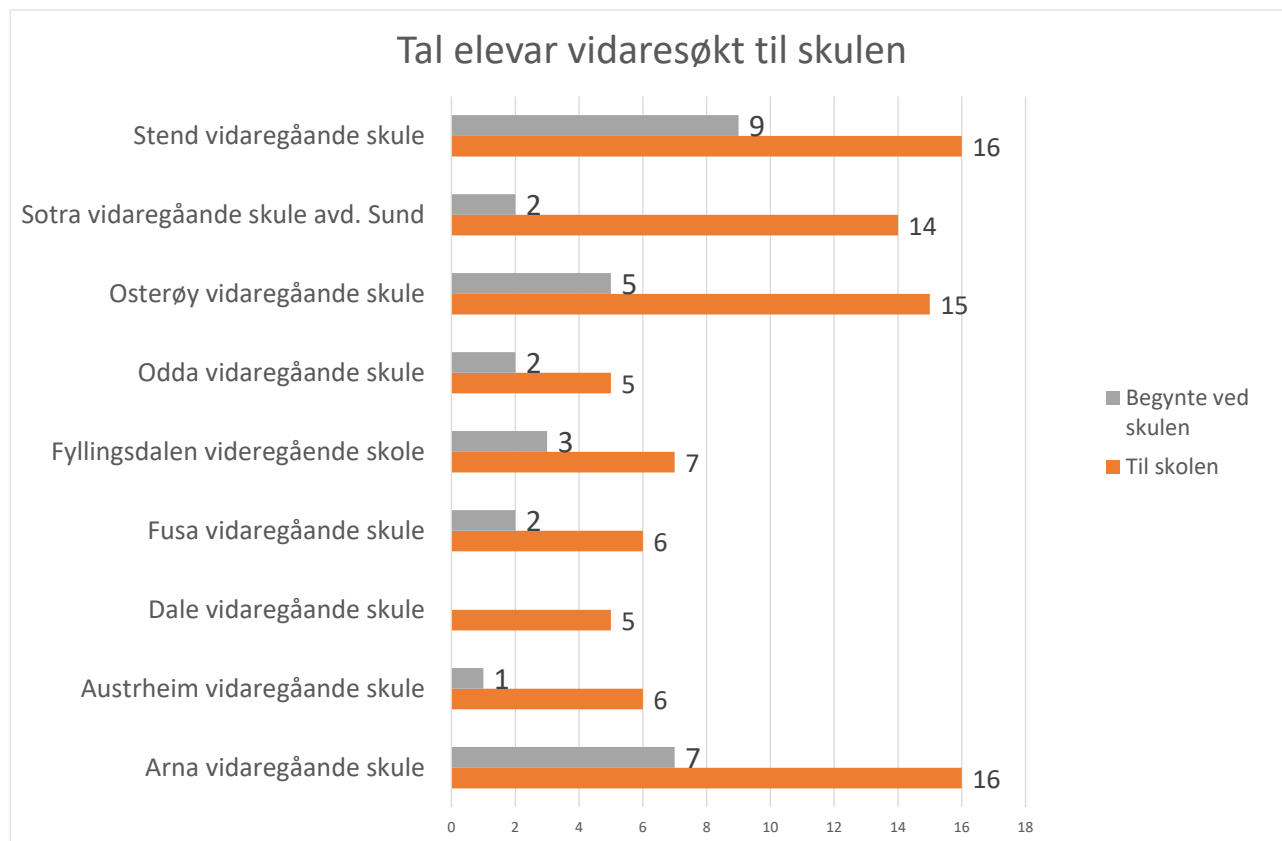
Av tabellen over kan det lesast at 0 av dei 10 vidareførte elevane i dag er elev ved skulen.

Av dei 10 elevane

- 2 takka ja til det tilbodet dei fekk i 3. inntaket
- 1 er i anna utdanningsprogram ved skule det vart vidareført til.
- 2 er ikkje i skule
- 5 vert ordna anna tilbod etter 3. inntaket.

2.6 Skular kor elevane vart vidaresøkt til

I illustrasjonen under er det satt opp ein oversikt over dei skulane som fekk 5 eller fleire elevar vidaresøkt frå andre skular.

Dei oransje søylene viser tal på elevar som vart vidaresøkt til skulen, medan dei grå viser tal elevar som ble tatt opp ved skulen i 4. inntaksrunden. Årsaka til differansen er at mange elevar i 4. inntaket fekk eit betre tilbod.

3 Innføring av ein reisetidsgaranti – moglege konsekvensar

3.1 Moment og føresetnader som påverkar innføring av ein reisetidsgaranti

Karakterbasert inntakssystem

Inntaket til vidaregåande skular er karakterbasert, og kvalifiserte søkjarar tildelast plass rangert etter karakterar i alle inntaksrundane. Dersom det er fleire søkjarar enn plasser ved eit tilbod, kjem søkjarane på venteliste. Om det i løpet av inntaksperioda vert ledig plass ved eit tilbod skal elevane på ventelista få tilbod om denne. I praksis må ventelista tømmast for at eleven sist på lista kan få tilbod om plass.

Søkjarmønster

Det er særst vanskeleg å fastslå kva elevane kjem til å søkja seg inn på av utdanningstilbod. Kva elevane søkjar seg til, er avhengig av ei rad faktorar som spenner frå kva venar og familie meiner, til konjunktursvingingar og framtidsutsikter i ulike sektorar. Eit døme på dette er oljekrisa for nokre år sidan, kor søkinga til oljerelaterte utdanningar falt markant frå eit år til neste. Skulle fylkeskommunen ha eit tilbod i vidaregåande opplæring som var rusta til å ta opp i seg slike svingingar, og samstundes gje garanti for maksimal reisetid, måtte det ha vore overkapasitet av skuleplassar ved alle utdanningsprogramma i heile fylket.

Skulestrukturen

Det er ei politisk føring at dagens skulestruktur skal ligge fast og at lokaliseringa av skulene ikkje skal endrast.

Dersom tilbodsstrukturen kunne endrast, ville det vore ei opning for fylkeskommunen å organisere skulelokaliseringane og tilbodsstrukturen på ein annan måte – til dømes gjennom færre tilbod på små distriktsskular og fleire tilbod på større sentrumsskular. Eit slikt drastisk grep ville redusert talet på elevar med reisetidsgarantirett, gjeve at dei framleis søkjar seg til utdanningsprogram som i skuleåret 21/22.

Behova til næringslivet

Fylkeskommunen har som eitt av sine samfunnsoppdrag å svara på næringslivet sine behov for kvalifisert arbeidskraft. Dette vert løyst gjennom eit samarbeid mellom næringsliv og fylkeskommunen ved at næringslivet tek inn lærlingar og fylkeskommunen utdannar. Om fylkeskommunen opprettar langt fleire elevplassar på yrkesfaglege programområde enn kva næringslivet kan handtere av lærlingar, får det store konsekvensar for elevane, arbeidslivet og for fylkeskommunen.

Fysiske rammer ved skuleanlegga

Kapasiteten til eit skuleanlegg vert vurdert ut frå fleire faktorar. Det er tal klasserom, areal i klasserom, type verkstader, areal i verkstader, personalareal med vidare. Om eit skuleanlegg kvart år måtte tilpassast ein ny dimensjonering av tilbodet vil det måtte påreknast årlege kostnader til dette. Å kalkulere kva dette vil koste av drift- og investeringskostnader er ikkje mogleg, då fylkeskommunen ikkje kan framskrive kva utdanningsprogram elevane søkjer seg til og kva for skule det vil vere trong for å gjere naudsynte bygningsmessige tilpassingar framover.

Eit anna aspekt i dette er tidsperspektivet. Vil skuleanlegga vere såpass fleksible at dei kan handtere desse endringane frå juli til medio august?

Fylkeskommunen som arbeidsgjevar

Fylkeskommunen skal vere ein seriøs, attraktiv og føreseieleg arbeidsgjevar. Om talet på elevar og klassar ved skulane varierer mykje årleg, vil også skulane sine behov for lærarkrefter variere frå år til år. Med store årlege endringar i utdanningsprogramma, vil mange av lærarane måtte skifte arbeidsstad ofte.

Private tilbod

Private skuletilbod er i all hovudsak lokalisert i sentrum av Stor-Bergen og gjeld for det meste studieførebuande program. I dag er det godt samsvar mellom det private og det fylkeskommunale skuletilbodet.

Praksis og erfaring frå andre fylkeskommunar

Det er ingen andre fylkeskommunar som har innført ein eigen reisetidsgaranti for elevane. Det er difor ikkje erfaringsgrunnlag på konsekvensane for dette arbeidet.

Fråfall

I kapittel 2.3 vart det avdekt at 5 elevar som fekk tilbod om skuleplass lengre enn 1,5 time frå heimen ikkje var i skule etter 4. inntaket. Medan 12 elevar som fekk eit tilbod som var i tråd med ein eventuell reisetidsgaranti ikkje var i skule etter 4. inntaket.

Tala viser at ein reisetidsgaranti aleine, i liten grad vil påverke fråfallet i vidaregåande skule.

Organisering av kollektivtransporten

Medtatt i berekna reisetida ligg ventetid på skyssmiddelet – og med ein annan måte å organisere rutetabellen på, vil fleire elevar kunne få fleire/færre skular innafor reisetidsgarantien.

Etablering av nye ruter, nedlegging av ruter, endring av ruter, frekvens og kapasitet på stamrutenettet, traseval, bybane til Åsane, hurtigbåttilbod, mv er faktorar som vil påverke reisetidsgarantien.

3.2 Kostnader knytt til auka skulekapasitet

Ved inntaket til skuleåret 21/22 var det 5623 søkjarar til 4887 skuleplassar i Stor-Bergen. Av desse søkjarane stod 590 utan tilbod om plass ved eitt av sine tre ynskje utdanningsprogram når plassane var fordelt i 1. inntaket, og 50 plassar var ledig.

Utdanningsprogram	Elevtal	Tal klassar
Bygg- og anleggsteknikk	55	4
Elektro og datateknologi	77	6
Frisør, blomst, int, eksp. design	21	2
Helse- og oppvekstfag	111	8
Håndverk, design, produktutv.	5	1
Idrettsfag	11	1
IT og medieproduksjon	25	2
Kunst, design og arkitektur	15	1
Medier og kommunikasjon	11	1
Musikk, dans og drama	11	1
Naturbruk	14	1
Restaurant- og matfag	8	1
Salg, service og reiseliv	29	2
Service og samferdsel	0	0
Studiespesialisering	90	3
Teknologi- og industrifag	107	8
Sum elevtal	590	42

Ein kan sjå for seg at løysinga på utfordringane inneverande år hadde vore å ha fleire skuleplassar i sentrum av Stor-Bergen. For å få eit grovt anslag på kva det ville medført av kostnader kan det takast utgangspunkt i kva for utdanningsprogram elevane søkte seg til. Tufta på søkjarmønsteret inneverande skuleår svarar dette til ein skule med tilbodsprofilen vist i tabellen til venstre.

Å drifte **42 klassar** i Stor-Bergen, med ein kostnad på kr. 1,5 mill. pr klasse, utgjør det ein årleg kostnad på **kr. 63 mill.** i tillegg kjem eventuelle bygningsmessige investeringar.

Det er viktig å peike på at sjølv eit slikt omfattande og kostbart grep ikkje vil gje garanti for at alle elevane får ein skuleplass innan ein reisetid på 1,5 time, ein plass ved eit av sine ynskja utdanningsprogram eller ved ein ynskja skule. Årsaka til dette er at elevar som fekk tilbod om sitt 2. eller 3. ynskje står på venteliste til høgare prioritert ynskje, og med eit karakterbaserte inntak skal dei elevane få tilbod om skuleplassane før dei elevane som står utan tilbod. Det er også uråd å vite i kva omfang plassar vart ståande tomme

3.3 Moglege konsekvensar av ein reisetidsgaranti

Karakterbasert inntakssystem

Elevane med færrast konkurranse poeng vil alltid ha lågast plassering. Ei innføring av ein reisetidsgaranti, endrar ikkje på denne røynda. Sjølv med ein reisetidsgaranti, må fylkeskommunen prioritere og tildele elevplassar etter karakter. Dette inneberer at dei elevane med lågast karakterar alltid må handterast til slutt i inntaksprosessen – uavhengig av ein reisetidsgaranti.

Søkjarmønster

Erfaring tilseier at søkjarane tilpassar seg og posisjonere seg ut frå det systemet og dei reglar som gjeld. Det er grunn til å anta at elevar som i dag søker seg til skular med lang reisetid frå heimen, gjer dette ut frå erfaringar om at dei ikkje ville fått tilbod ved ein nærare skule. Ein reisetidsgaranti vil kunne endra dette søkjarmønsteret til at langt fleire elevar søker seg til dei populære skulane. Dette gjev ein sentraliserande effekt – og fleire elevar vil med retten i hand, takke nei til gode utdanningstilbod i noko avstand frå heimen. Det er mange elevar som har tilgang til utdanningsval med litt meir enn 1,5 time reisetid. Mange elevar takkar frivillig ja til utdanningsprogram som ligg meir enn 1,5 time unna heimen. Denne «frivilligheita» og viljen til å reisa noko lenger - vert truleg svekka ved ein innføring av ein eventuell reisetidsgaranti.

Dei årlege konsekvensane av eit endra søkjarmønster på bakgrunn av ei innføring av ein reisetidsgaranti, er det ikkje mogeleg å modellere effektane av.

Tilbodsstrukturen

Fylkeskommunen vil til ei kvar tid måtte ha kapasitet ved skulane til alle elevane som bur innan 1,5 time reisetid frå skulen. For sentrum i Stor-Bergen kan den samla kapasiteten ved fleire skular sjåast under eitt.

Fordi det ikkje er mogleg å fastslå kva utdanningsprogram elevane søker seg til, må skulane ha overkapasitet ved alle sine utdanningsprogram, som vil medføre at skulane må til ei kvar tid ha fleire elevplassar enn elevar.

Dersom alternativet er å opprette permanent overkapasitet ved nokre utvalde skuler, må desse lokalisere slik at flest mogleg elevar har akseptabel reisetid til skulen. Det betyr ei sentralisering av strukturen i sentrum av Stor-Bergen og ved sentrale skular i distrikta. Det er elevar i sentrum og sentrumsnære strok som får eit samla betre utdanningstilbod enn i dag. For elevar i distrikta vil truleg reisetidsgarantien utløyse sikker plass ved skulane, men ikkje utvida tilbod om utdanningsprogram.

Behova til næringslivet

Elevar kan i større grad komme til å søkje seg til tilbod innan ei akseptabel reisetid, og fylkeskommunen må gje eleven plass der. Garantien vil redusere fylkeskommunens moglegheit til å etablere ei struktur som samsvarer med næringslivets behov.

Elevane kan risikere å ikkje få fullført utdanninga, arbeidslivet får ikkje kvalifisert arbeidskraft og fylkeskommunen kan risikere å måtte opprette plassar i VG3 i skule.

Fysiske rammer ved skuleanlegga

Som ein følge av endra søkjarmønster, vil fylkeskommunen få årlege endringar i tilbodsstrukturen – som kan resultere i delvis store ut- og ombyggingar. Løysinga på sikt, vil vere å bygge skulane ut med overkapasitet og samstundes sikre at bygga har framtidig bygningsmessig fleksibilitet og generalitet.

Fylkeskommunen som arbeidsgjevar

Ein konsekvens med stadig skiftande utdanningsprogram, kan vere at pedagogisk ansatte opplever fylkeskommunen som ein usikker og mindre attraktiv arbeidsplass. Ein stor rotasjon i det pedagogisk personalet vil gje fylkeskommunen meirarbeid.

Private tilbod

Private skuletilbod er i all hovudsak lokalisert i sentrum av Stor-Bergen. Ein reisetidsgaranti vil medføre auka sentralisering med fleire elevplassar i dei fylkeskommunale skulane – noko som styrkar konkurransekrafta til dei offentlege skulane i sentrum. Innføring av ein reisetidsgaranti vil kunne svekke elevgrunnlaget til dei private aktørane.

Fråfall

Tala i kapittel 2.3 viser at ein reisetidsgaranti aleine i liten grad vil påverke fråfallet i vidaregåande skule.

Organisering av kollektivtransporten

Det gjerast små og store endringar i kollektivtilbodet frå eit år til neste. Endringane vil påverke kva for skular ein elev har krav om plass ved, gitt ein reisetidsgaranti. Endring i kollektivtilbodet gjer at reisetidsgarantien i ein viss utstrekning vert uføreseieleg. Også for fylkeskommunen vert situasjonen uføreseieleg når tal på elevar med reisetidsgarantirett til skulane kan endrast på relativt kort varsel.